

Üçüncü ve Dördüncü Kuşak Göçmenlerdeki Etnik Kimlik Algısı ve Sembolik Etnisite*

*Perception of Ethnic Identity in the Third and Fourth Generation
Immigrants and Symbolic Ethnicity*

Tuğba ERDEM**

Özet

Belirli bir topluluğun üyelerini, diğer topluluk üyelerinden farklı hissettiren aidiyet duygusunu karşılayan etnik kimlik kavramı, 1950'lerden itibaren göçmen grupları işaret etmek amacıyla sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Göçmen grupların, bilhassa kendi göç olayını yaşamamış ancak aile tarihinde göç hikâyesi olan sonraki kuşakların, asimilasyona ve kültürlenmeye maruz kalmadan etnik varlıklarını ve etnik kimliklerini nasıl devam ettirecekleri, etnisite çalışmalarında üzerinde durulan temel konulardan biri olmuştur. Bu konuda çalışan önemli isimlerden biri olan Herbert Gans, 1979 yılında orataya attığı "Sembolik Etnisite" kavramı ile etnik kültürel uygulamaların ve etnik organizasyonlara katılımın azalmasına rağmen etnik kimliğin entisitenin temeli haline geldiğini savunmuştur. Sembolik etnisite kavramı yaygın olarak kabul görmüş bir kavram olsa da, Gans'ın bir toplumda sembolik etnisitenin varlığının tespiti, gerçek bir etnisiteye işaret etmez ve sonraki kuşaklarda etnik devamlılık sağlanamaz yönündeki düşüncesi güncel çalışmalarda önemli eleştirilere tabi tutulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Etnisite, etnik kimlik, göçmen, Herbert Gans, sembolik etnisite.*

Abstract

The concept of ethnic identity, which also means the sense of belonging that makes members of a particular community feel different from other community

---

* Bu makale 115K357 Numaralı "Kafkasya Kökenlilerin Hafıza Mekânları Üzerine Bir Araştırma" İsimli Tubitak 1001 Projesi ürünüdür.

** Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi, TDAE, Türk Tarihi ABD, tugbakardas@hotmail.com.

members, has been used frequently since the 1950s to refer to groups of immigrants. How ethnic groups and ethnic identities continue to survive without assimilation and culturalization especially when the next generations of immigrants who have not experienced their own migration phenomenon but have a story of migration in family history has been one of the fundamental issues that are emphasized in ethnicity studies. Herbert Gans, one of the key figures who has worked on this issue, claims that even though the decrease of ethnic cultural practices and reduction in joining ethnic organizations, ethnic identity has become the basis of ethnicity with the concept of "symbolic ethnicity" in 1979. Although the notion of symbolic ethnicity is a widely accepted concept, Gans' idea of "The determination of the existence of symbolic ethnicity in a society does not point to a true ethnicity and cannot maintain continuity in the next generations" is subject to significant criticism in current studies.

Keywords: ethnicity, ethnic identity, immigrant, Herbert Gans, symbolic ethnicity.

Etnisite, birbirinden izole olmuş iki grup arasındaki sınırlardan ziyade birbiriyle en azından asgari düzeyde de olsa teması olan iki grup arasındaki bir ilişkinin görünüşüdür (Eriksen 2004: 25-28). "Etnik" kelimesi Yunanca ethnos'dan gelmekte olup, İngilizcede On dördüncü yüzyılın ortalarından, on dokuzuncu yüzyılın ortalarına kadar dinsel ötekiliği vurgulamış, Hristiyan ya da Musevi olmayanları kastetmek için pagan ya da kâfir anlamında kullanılmıştır. On dokuzuncu yüzyılın ortalarından itibaren ise giderek ırksal bir ötekilik vurgusu öne çıkmıştır (Eriksen 2004: 15). 1950'lerden itibaren ise kullanımı hızla yaygınlaşan ve çeşitlilik kazanan etnisiteye ilişkin etnik kimlik, etnik grup, etnik cemaat gibi kavramlar, genel anlamda göçmenleri işaret etmek için kullanılmıştır (Sarı 2011: 12). Modernizasyonun dünyayı kültürel tek tipleşmeye doğru götürdüğü günümüz çağında, buna başat olarak, kültürel benzersizliği vurgulayan etnik kimlik oluşum hareketlerinin de hız kazandığını görmekteyiz.

1. Kimlik Oluşumu ve Etnik Kimlik

Kimlik "Bir kimsenin insanlığına özel içeriğini veren ve onu sadece herhangi bir insan değil, belli bir kişi yapan şey" olarak tanımlanmaktadır. Herkesin doğduğu andan itibaren ona verilen (doğuştan kazanılmış) bir kimliği vardır. Ve bu kimlik içinde doğduğu toplumun inanç ve değerleriyle, tarihi ve kültürü ile şekillenir (Tok 2003: 122). Ancak kişi doğuştan bu kendisine yüklenen kimlikle özdeşleşmeyi seçmedikçe o kimliğin taşıyıcısı olamaz. Burada önemli olan kişinin iradesidir ve kişi yeni bir kimlik seçme hakkına sahiptir. Ancak bu seçim hakkı ya doğuştan kazanılan kimliğe bağlı kalmak ya da kendisini başka bir kimlikle tanımlama ile sınırlıdır. İkisinden birine kimliği olarak karar verdiği anda seçtiği kimliğin zorunluluk alanları diyebileceğimiz ve o kimliği seçen diğer kişiler ile de

belli bir düzeyde ortak olan bazı sorumluluklara ve kısıtlamalara tabi olur. Çünkü kişinin kimliğini kuran seçim iken tanımlayıcısı söz konusu zorunluluk alanlarıdır. Zorunluluk alanlarına tabilik kişinin ya doğuştan kazandığı ya da sonradan seçtiği kimlik ile bağlı olduğunu gösterir. Zorunluluk alanları yoksa ya da zorunluluk alanına bağlılık seçmeliyse orada bir kimlik bağlılığından söz edilemez çünkü ortak bir bağ kurulamayacaktır (Tok 2003: 121-133).

Etnik kimlik, belirli bir topluluğun üyelerinin kendilerini, diğer topluluk üyelerinden farklı hissettiren bir aidiyet duygusunu karşılar. Bu aidiyet duygusu “biz”i, “onlar”dan farklı kılarak kendi içlerinde birleştirme işlevi görür (Bilgin 1999: 65). Etnik topluluklar, ortak(kolektif) isim, tarih, soy miti ve ortak kültür ile birlikte, belli bir coğrafya ile özdeşleşen, dayanışma duygusu etrafında birleşen insan topluluklarıdır (Smith 2002: 58). Etnik topluluk fikri, topluluğun sembolik imgelerinin kullanılmasıyla, kutlama, bayram ve kurban törenlerinin ritüelleşmesi ve yinelenmesiyle, eski kahramanlıklar ve geçmiş başarıların topluluk düzeyinde anlatılması ile kişinin “yanlızlık duygusu”nu bastırır ve geçmiş ve geleneklere nostaljik bağlılık etrafında şekillenen bir etnik kimlik duygusu oluşturur (Smith 2002: 74). Bu noktada etnik kimlik aynı zamanda sosyal kolektif bir kimlik oluşturur (Fenton 2001:8). Bir etnik kimlik, politik eğilimler, dini eğilimler gibi kişinin subjektif tanımlamalarından biridir (Boz 2010: 6-7). Kimliği oluşturan iki bileşen de “tanınma ve tanımlama” ile “aidiyet (bağlı hissetme)” dir (Tabakçı 2008:54). Bu durumda kimlik bir aidiyet ve tanımlamaysa görelidir, koşullara bağlı olarak oluşur, o koşullar değiştikçe değişir ve yeniden üretilir (Erhan 1997: 231-243).

Etnik kimliğin birey için önemi de kişiden kişiye, ya da içinde yaşadığı topluma göre değişir. Bazıları için etnik kimlikleri yaşamlarının merkezinde yer alırken, göç travmasını yaşayan kişiler için bir barınak işlevi görebilirken, bazıları içinse milli bir gururda, savaş tehdidinde ya da milli törenlerde ortaya çıkan bir nesep bağlıdır ve kimliklerinin ikincil bir bileşenidir (Boz 2010: 6-7).

2.Etnisite Teorileri İçerisinde Etnik Kimlik

Etnisite ile ilgili geliştirilen teoriler etnik kimlik konusunda iki temel görüş ayrılığı üzerinde temellenir. Bunlar; kimliği öze ilişkin bir bilgi olarak gören ve değişmez kabul eden ilkelçi yaklaşımlar ile etnik kimliği sabit bir veri olarak kabul etmeyen durumsalçı yaklaşımlardır (Boz 2010: 10). Etkinliğini 1970'lere kadar sürdüren ilkelçi yaklaşımlardan biri olan “Sosyo-biyolojik Yaklaşım” a göre; etnisite kan bağı ile gelir grup üyelerini diğerlerinden ayıran etnik kimlik sabit ve değişmez kabul edilir (Sarı 2011: 22). Dolayısıyla akrabalık bağı etnik kimlik tanımlamasında son derece önemlidir. “Kültürel İlkelçi Yaklaşım” a göre ise bir kişi doğduğu zamanda, doğduğu yerde, doğduğu ailede bir kimlik kazanır ve bu

kimlik özellikleri belirli ve hazır bir kimliktir. Bir başka ifade ile kişinin içinde doğduğu grubun dili, dini, değerleri, yaşam şekli ve fiziki özellikleri doğduğu anda kendisine geçer ve kimliğinin değişmez bir parçası haline gelir (Boz 2010: 10-11). İlkçi teoriler arasında yer alan “Yorumsamacı Yaklaşım” a göre ise kan bağı, dil, gelenek gibi gruba ait ortak özellikler kişi üzerinde karşı konulamaz bir etkiye sahiptir ve kişisel yatkınlık, çıkar ya da zorunluluk gibi durumlar bu etkiyi önemsiz hale getiremez. Kişi açıklanmayan bir şekilde gruba bağlılığını sürdürür (Geertz 1973: 259). Görüldüğü üzere etnisite teorileri içerisindeki ilkçi yaklaşımlarda, etnik kimlik tanımlamaları objektif ölçülere göre yapılmakta, subjektif kriterlere yer verilmemektedir. Bir başka ifade ile ilkçi yaklaşımlar etnik kimlikleri doğuştan gelen sabit veriler olarak kabul ederler.

Durumsalçı yaklaşımlara göre ise etnik kimlik, ilksel özelliklerin otomatik bir şekilde etiketlenmesinden çok dinamik ve karmaşık yapılı bir toplumsal olgu olarak kabul edilmiştir. Karşılaşılan toplumlara ve durumlara göre çeşitli şekiller alabilir (Hansen 2005: 64). Bir başka ifade ile geçmişten gelen sabit bir veri değil, tam tersine dinamik, değişebilen, inşa edilebilen ve yönlendirilebilen bir kimliktir. Durumsalçı yaklaşımların alt başlığından biri olan “Araçsalçı Yaklaşım” a göre etnik gruplar birer menfaat grubudur ve etnik kimlik kaynaklara ulaşmada bir araçtır. Eğer etnik grup üyeliği toplum içerisinde kendisine dejavantaj sağlıyorsa, kişi etnik kimliğini reddedebilir veya gizleyebilir (Sarı 2011: 25). Yine durumsalçı bakış açısına göre oluşturulan “İcracı (Transactional) Yaklaşım” ise etnik kimliğin, etnik gruplar arasında ilişkiler ve bu ilişkideki sınırlar tarafından belirlendiği görüşüne dayanır. Ortak kültürün paylaşılması ise etnik grubu belirleyici bir unsur değil de onun bir sonucu olarak görülmektedir. Bu görüşe göre aynı etnik grup farklı coğrafyalarda farklı kültürel özellik taşıyabilir (Barth 2001: 15). Etnik kimliği dinamik bir yapı olarak ele alan durumsalçı bakış açısıyla geliştirilen “İnşacı (Construction) Yaklaşım” a göre ise tüm diğer kimlikler gibi etnik kimlikler de toplum tarafından inşa edilir. Hatta Bilgin bunu bir adım ileriye taşıyarak etnik kimliklerin icat edildiğini belirtmektedir (Bilgin 2007: 35). İnşacı yaklaşımın temsilcilerinden biri olan ve “Etnisitenin İcadı” kavramını ortaya atan Sollar’a göre, etnik kimlikler bireyler tarafından oluşturulan, sürdürülen ve şekil değiştiren geleneklere bağlıdır (Yang 2000: 45). Nagel de etnisitenin grup içi ve grup dışı faktörlerin etkisiyle sosyal olarak inşa edildiğini belirtmiş ve bireylerin etnik kimliğinin ve grup örgütlenmesinin kararlı bir şekilde değişen dinamiğinin bir özelliği olduğuna dikkat çekmiştir (Nagel 1994: 152-168).

3.Üçüncü ve Dördüncü Kuşak Göçmenlerdeki Etnik Kimlik Algısı Üzerine Geliştirilen Teoriler

Etnisite özellikle göç olayını yaşamış ve farklı ortamlarda etnisite inşa etmiş toplumlarda, zamana, mekâna ve gruplar arası ilişkilere göre farklılık gösteren

bir olgu olarak kabul edilirse, etnik kimliklerin de kuşaklar arası farklı dinamiklerle belirlendiğini söylemek mümkün olacaktır.

Göçmenler kendi vatanlarından başka topraklara gittiklerinde kendi kültürlerinden farklı egemen ve belirleyici bir kültürler karşı karşıya kalmakta ve bu karşılaşma şüphesiz kimliklerinde bir takım değişim süreçleri başlatmaktadır. Böylelikle egemen kültüre uyum sağlamak ile kimliklerini korumak gibi bir ikileme düşmektedirler (Yayak 2015: 76).

Göç olayını birebir yaşamış birinci kuşak göçmenlerin büyük ölçüde anavatanlarına bağlı kaldıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü onların kültürel olarak nüfusun çoğunluğundan farklılıkları görünürdür veya en azından kendileri tarafından bu şekilde algılanır. Bu sebeple birinci kuşak göçmenler arasında etnisite birçok sosyal durumda geleneksel yapısıyla varlığını sürdürür (Gilberston 2007: 44-45).

Göç tecrübesine en yakın nesillerde güçlü olan ve onları diğerlerinden ayıran etnik kültürel farklılıklar nesil büyüdükçe zayıflamaktadır. Uzun süreçte bu zayıflamaya yol açan ya göçmen – devlet ilişkisinin bir sonucu olan asimilasyon ya da yerli halk-göçmen ilişkisinin sonucu olan kültürleşmedir (Karataş 2006: 10-11). Buna karşın süreç içerisinde etnik kültürel farklılıkların azalması bizi etnik kimliklerin zayıfladığı sonucuna götürmez.

Günümüz etnik kimlik hareketlerinde modernizasyon politikalarının modern kültürde birleşen tek tip insan yaratma çabasının güçlü bir etkisi olmuştur. Buna tepki olarak ortaya çıkan kültürel bilinç bu süreçle aynı zamanda etnik kimlik oluşumunu da hızlandırmıştır. Buna bağlı olarak, ataları etnisiteye dair fikir sahibi olmadan geleneksel olarak yaşamlarını sürdürmüş ve ebevenleri de azınlık pozisyonundan kaçarak asimilasyona uğramışken, bugünün kuşağı atalarının bilmeden yaşattıkları ve ebeveynlerinin de unutmak için çaba harcadıkları gelenek ve görenekleri yeniden canlandırma çabası içine girmişlerdir (Eriksen 2004: 194-195).

Bu noktada 1979'da Herbert Gans tarafından 1970'lerin Amerikası'nda varlığını sürdüren etnik gurupları açıklamak üzere önerilen, başlarda akademik çevrede beklediği önemi bulamayan, "Sembolik Etnisite" kavramı homojenleşme ve farklılaşma arasındaki gerilime değindiği için özellikle küreselleşme ve kimlik politikaları süreçlerinde akademik çevrede kapsamlı bir tartışmaya tabi tutulan bir kavram haline gelmiştir (Gilberston 2007: 3).

Sembolik etnisite kavramı, Herbert Gans tarafından 1970'lerin Amerikasında varlığını sürdüren etnik gurupları açıklamak üzere önerilmiştir. 1970'lerin Amerikasında akademisyenler tarafından yaygınlaşan Amerikanlaşmaya rağmen etnik varlıklarını sürdüren ve etnik kimlikleri daha vurgulu yaşamaya baş-

layan etnik grupların varlığını gözlemliyorlardı. “Yeni Etnisitenin doğuşu” olarak tanımlanan bu canlanma Gan’s a göre etnik kimliklere ve etnik sembollere olan ilginin artmasına dayanıyordu. Buna karşılık Üçüncü ve dördüncü kuşak beyaz Amerikan jenerasyonu arasında etnik organizasyonlara aktif üyelik, etnik grup içi evlilikler, etnik arkadaşlıklar ve etnik yakınlıklar ise giderek zayıflıyordu. Bunlarla beraber etnik kültür uygulamaları da zayıflıyordu. O üçüncü kuşağın “eski etnik kültürlerin “kendileri için yararlı bir işlevi bulunmaması nedeniyle üçüncü kuşaktaki insanların etnik kültürlerine daha az ilgi duyduklarını savundu (Gans 1979: 7-8). Kimlik ise etnisitenin temeli haline gelmişti. Gans üçüncü neslin üyelerinin günlük yaşamda kültürün zorlu ve sürekli uygulama gerektiren etnik davranışlarından ve etnik organizasyonlardan kaçınarak diğer yaşam biçimleri ile çelişmeyen kendi kimliklerini ifade etmenin daha kolay yollarını aradıklarını savundu (Gans 1979: 8).

Alba, Gans’ın hipotezini destekleyerek birçok beyaz Amerikalı arasında eğitim, iş, aile ve toplumdaki ayırt edici etnik farklılıkların azalması ile etnik kimliklere verilen bireysel önemin devam etmesi arasında birbiriyle çelişen bir durum olduğunu gözlemledi. Her ikisi de kesinlikle orijinaline uymayan ve kültürel içerik olarak zayıf olan sembolik etnisitenin günlük yaşamın hemen hemen her alanında görüldüğünü savunmuşlardır (Gilberston 2007: 24).

Sembolik etnisite çok çeşitli şekillerde ifade edilebilir ama onların hepsinin üstünde göç eden atalarının kültürüne ya da eski ülkeye olan nostaljik bir bağlılıkla karakterize edilir. Smith’e göre nostaljik bağlılık iki türdür; kan birliği nostaljisi atalarının yaşam biçimlerinde karşılığını bulurken, teritoryal nostalji atalarının yaşadıkları ülkede yani mekanda karşılığını bulur(Smith 2002: 60) Bu bağlılık günlük yaşam pratiklerinde yer vermeden geleneğe bir yakınlık hissetmek ve ondan gurur duymaktır. Bu his yaygın geleneğin tümüne ya da onlardan birkaçı özeline karşı duyulabilir ve kişiler hayallerindeki geçmişi yaşamayı gerçekten arzulayabilirler. Çünkü bu hayali geçmişte gerçek geçmişte olan zorlukların hiçbiri yaşanmamıştır. Ancak geri dönemeyecekleri bir geçmiş olduğunu farkına vardıklarında yine de bu arzuyu sürdürmekten vazgeçmezler. Bu defa onların yerel ya da ulusal hiyerarşik toplumsal yapılarıdaki rolleri ve konumlarının zorunluluklarına ters düşmeyecek şekilde geleneği yeniden yaratma ya da daha ziyade sembolik bir gelenek yaratma çabası içine girerler (Gans 1979: 9). Yine eski ülke tasavvuru da kimlik sembolleri için özellikle kullanışlıdır çünkü uzaktadırlar, atalarının oaradan ayrıldıkları zamana veya daha öncesine dayandıkları için tarihseldirler, bu özelliğinden dolayı üçüncü ve sonrası kuşak göçmenler için buldukları ülke açısından sorun teşkil etmezler (Gans 1979: 10-11).

Sembollere dönüştürülen tüm kültürel kalıplar kendi içinde yaygın üç pragmatik zorunluluk tarafından yönlendirilir: Semboller üçüncü ve sonrası kuşak için anlam açısından net olmalıdır, kolaylıkla ifade edilip hissettirilmelidir ve yaşamın diğer yönlerine müdahale gerektirmemelidir.

Sembolik etnisitenin yaygın kullanım alanlarından biri medya ve kitle iletişim araçlarıdır. Çünkü medya ve kitle iletişim araçları ile sembollerin iletimi, önceki nesillerin etnik kültür ve organizasyonlarının iletiminden daha kolaydır (Gans 1979: 11-12). Örneğin sembolik fonksiyonu nedeniyle yaygınlaştırılmaya çalışılan etnik isimler, film ve televizyon programları gibi kitlelere hitap eden iletişim yollarında, karakterlere verilerek kolaylıkla hafızalara işlenebilmektedir (Gans 1979: 10).

Görüldüğü üzere etnisitenin sembolik yönü, etnik bir isimde, eski ülke tasavvurunda ya da giyim-kuşam, yeme içme gibi geleneksel kültürün bazı unsurlarında can bulabilir. Bu da şüphesiz etnik bir canlanmanın varlığına destek sağlar. Ancak burada önemli nokta Gans'a göre sembolik etnisite ne olursa olsun görünür olduğu için toplumun diğer kesimlerinin tanıklığında gerçekleşecek olan bir asimilasyon ve kültürleşmenin ortaya çıkacak olmasıdır. Çünkü sembolik etnisitede ödünç alınan materyal göçü yaşayan kuşağın uyguladığı kültürden geldiği sürece etnik canlanma yaşanıyor gibi görünüyor. Ancak o damardan beslenen sembolik etnisite uygulamaları dahi, etnik grup dışı evlilikler devam ettiği sürece ve aynı etnik gruba mensup ebeveynlerin sayısı azaldıkça sonraki kuşaklarda etnik kimlik devamlılığını sağlayamayacaktır ve sonraki kuşaklar azınlık haline geleceklerdir (Gans 1979: 12). Gans'a göre sembolik etnisite işleyen etnik grup veya ağlar gerektirmez, ancak etnik kimlik bir gruptan ayrı olarak var olamaz. Kimlik hiç karşılaşılmamış olsa da bir gruba bağlılık yoluyla gerçekleşir (Gans 1979: 11).

Kefee konuya Gans'dan farklı bir bakış açısı getirerek etnik kimliği etnik kültürden ve etnik grup üyeliğinden ayırır ve etnik kimliğin araştırmalarda bağımsız değişken olarak ele alınması gerektiğini savunur. O'na göre etnisitenin sembolik boyutları, kültürel ve sosyal boyurlardan ayrı düşünülmalıdır (Keefe 1992: 35-37). Sembolik etnisiteyi etnik kimlik içerisinde ele alan Keefe, etnik kimliğin gruplararası farklılıkları algılama, etnik grup ve kültürel mirasla ilişkili olma ve ondan gurur duyma, etnik grubuna yönelik bir ön yargı algısı üzerinden şekillendiğini belirtir. Yine Keefe'ye göre etnik grubun kültüründen bazı sembolik öğeleri barındırması, o grubun dışlevlilik ve benzeri yollarla uğradıkları kültürleşme ve asimilasyon süreçlerinde etnik grubun varlığının sona ereceğinden çok kararlılığını ve devam edeceğini gösteren bir işarettir (Keefe 1992: 42-43).

Kefee tarafından da eleştiriye tabi tutulan, Gans'ın ileri sürdüğü sembolik etnisitenin sonraki kuşaklarda etnik kimlik devamlılığını sağlayamayacağı ve gerçek olmadığı düşüncesi güncel çalışmalarda da eleştirilmiştir. Sembolik etnisitenin biyolojik değil inşa edilmiş olmasına rağmen Ray bu etnisite inşasının bireyin psikolojik gerçeklerinin bir parçasını oluşturması bakımından gerçek olduğunu savunur. Ray, sembolik etnisitenin 'gerçekliğe' sahip olmadığını iddia eden kişilerin eleştirir ve bu iddianın "kişilerin gönüllü veya geri kazanılmış kimliklerde yaptıkları derin duygusal yatırımları" inkâr ettiğini savunur. O'na göre bu tür kimlikler sadece sembolik değil, aynı zamanda atalara ve kan bağına verilen öneme dayalıdır (Ray 2001: 13).

Gans'ın teorisine güncel çalışmalarda getirilen eleştirilerden biri de etnik kökenlerin, göçü yaşamış kuşaktan sonraki birkaç kuşaktan birinin "aile mirasını yeniden keşfetmesi" ile ortaya çıktığını savına yöneliktir. Yapılan çalışmalar, topluluğun halk hatıralarının nesiller boyunca paylaşılabilceği ve dolayısıyla bu etnik aidiyet duygusunun mutlaka 'yeniden keşfedilmesi' olmadığı yönündedir (Leith vd. 2016: 2578).

İkinci farklılaşma noktası Gans'ın, göçmenlerin torunlarının atalarından uzaklaştığı ve "muhtemelen isimlerini bile bilmiyor" iddiasıyla ilgilidir (Gans 2014: 757-758). Waters görüşmelere dayalı olarak yaptığı çalışmada kişilerin etnik kimliklerini belirleme aracı olarak soyadların geniş kullanımını göstermiştir (Waters 2014: 303-324). Yine Leith ve Sim, Amerika'da yaşayan Avrupalı göçmen topluluklarından olan İskoçlarda topluluk üyeliğinin bir aracı olarak soyadlarının çok önemli olduğunu vurgulamakla birlikte, bunun kazandırdığı aidiyet duygusunun etkisiyle atalarının topraklarına gidip köklerini araştırdıklarına dikkat çekmiştir. Topluluk derneklerinin de genetik araştırmalarını yapmalarında dernek üyelerine kolaylık sağladığını belirtmektedir. Leith ve Sim'e göre Gans sonraki nesillerin gerçekten sahip olduğu ataya ait bilginin seviyesini hafife almıştır (Leith v ark. 2016: 2578).

Gans yukarıda da belirtildiği gibi kişilerin günlük yaşamda kültürün sürekli ve zorlu uygulama gerektiren etnik davranışlarından ve etnik organizasyonlarından kaçınarak, kimliklerini yaşam biçimleri ile çelişmeyen daha kolay bir şekilde ifade etmek istediklerini belirtmişti. Oysa Gans'ın sembolik etnisitenin günlük yaşamı etkilemediği önermesi yapılan çalışmalarda yanlışlanmıştır. Sembolik etnisite ile geliştirilen kimliğin günlük yaşamdaki etkisinin Gans'ın izin verdiği ölçüden daha fazla olduğu vurgulanmıştır (Leith ve ark. 2016: 2578). Gans 2014'de yayınladığı makalesinde kendisi de etnik organizasyonların kalıcılığını kabul etmiştir (Gans 2014: 758). Leith and Sim tarafından da boş vakitleri değerlendirmek amacıyla yapılan etkinliklerden sayılabilecek etnik dans öğrenme, etnik dil öğrenme ve etnik organizasyonlara katılma gibi faaliyetlerin

oldukça kapsamlı olduğu tespit edilmiştir. Bunlar da halen etnisitenin üçüncü ve dördüncü kuşaklarda yaşadığının göstergesi olarak kabul edilmiştir (Leith vd 2016: 2578).

Sonuç

Bir kültürün hiç orijinalliğini yitirmeden yüz yıllar boyunca devam ediyor olması hemen hemen her toplum için zor olsa da göç gibi travmatik bir olayı yaşayarak başka kültürlerle etkileşime girmiş gruplarda oldukça bu durum oldukça güçleşir. Özellikle nesiller ilerledikçe kültürün orijinal halinden uzaklaşmasına daha sık rastlanmaktadır. Kültürün orijinal halinden ziyade ondan bir takım unsurları seçerek semboller temelinde yürütülen bir etnik kimlik algısı inşa etmek güncel çalışmalarda da tespit edilebilen bir olgudur. Fakat sembolik etnisitenin tespiti, sözkonusu etnik grubun varlığını devam ettirdiğinin bir göstergesi midir, yoksa artık o etnik grubun varlığının yavaş yavaş sona ereceğinin ve asimilasyona uğrayacağına bir göstergesi midir sorusu halen akademik çalışmalarda tartışılan bir konudur.

Bu çalışmada sadece, üçüncü kuşak ve dördüncü kuşak göçmenlerin kimlik algısına, sembolik etnisite temelinde yaklaşan teoriler üzerinde durulmuştur. Ancak özellikle farklı kuşaklardaki etnik kimliğin sürdürülebilirliğinin etnisitenin mümkün olduğunca farklı dinamiklerince belirlendiğini ve değişen bir olgu olduğunu göz önünde bulundurmamak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Barth, Fredrik. *Etnik Gruplar Ve Sınırları: Kültürel Farklılığın Toplumsal Organizasyonu*. Çev. Ayhan Kaya, Seda Gürkan. İstanbul: Bağlam, 2001.
- Bilgin, Nuri. *Kollektif Kimlik*. İstanbul: Sistem, 1999.
- . *Kimlik İnşası*. İstanbul: Aşına, 2007.
- Boz, Erdoğan. *Çerkes Etnik Kimliğinin Yeniden İnşasında Akarabalık*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.
- Erhan, Selahattin. "Göç ve Kimlik", *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç*. Ankara: T.C Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, 1997.
- Eriksen, Thomas Hylland. *Etnisite ve Milliyetçilik Antropolojik Bir Bakış*. İstanbul: Avesta, 2004.
- Fenton, Steve. *Etnisite Irkçılık Sınıf ve Kültür*. Çev: Nihat Şad. Ankara: Phoenix, 2001.
- Gans, Herbert J. "Symbolic Ethnicity the Future of Ethnic Groups and Cultures in America.", *Ethnic and Racial Studies* 2. 1 (1979): 1-20.

- “The Coming Darkness of Late-generation European American Ethnicity.” *Ethnic and Racial Studies* 37. 5 (2014): 757-765.
- Geertz, Clifford. *The Interpretation of Cultures*. London: Fontona, 1973.
- Gilberston, Amanda. *Symbolic Ethnicity and The Dilemmas of Difference Talking Indiannes with New Zealand-born Gujuratis*. New Zealand Victory University of Wellington (Master Thesis of Arts in Antropolog), 2007.
- Hansen, Alan D. (2005).”A Practical Task: Ethnicity As A Resource in Social Interaction.”, *Research On Language and Social Interaction* 38. 1 (2005): 63-104.
- Karataş, Abdurrahman. *Almanya’daki Türkiyeli Göçmenler Özelinde Asimilasyon ve Entegrasyon*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2006.
- Keefe, Emley Susan,(1992). “Ethnic Identity: The Domain of Perceptions of and Attachment to Ethnic Groups and Culture.” *Human Organization* 51. 1 (1992): 35-43.
- Leith, Murray Steward, ve Duncon. Sim “Scattish Clan Identities İn Amerika: Symbolic or Real?” *Ethnic and Racial Studies* 39. 14 (2016): 2564-2582.
- Nagel, Joane. “Constructing Ethnicity: Creating and Recreating Ethnic Identity and Culture.” *Social Problems* 41 (1994): 152-168.
- Ray, Celeste. *Highland Heritage Scottish Americans in The American South*. Chapel Hill: University of Nort Carolin, 2001.
- Sarı, Gökhan. *Geçmişten Günümüze Süryaniler Ve Süryanilerin Türkiye’ye Etkileri: İdil Örneği*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2011.
- Smith, D. Anthony. *Ulusların Etnik Kökeni*. Çev. Sonay Bayramoğlu, Hülya Kendir. Ankara: Dost Kitabevi, 2002.
- Tabakçı, Nurullah. *Kültürlerarası İletişim Sürecinde Alt Kültürde Kimliğin Oluşumu(Türkiye’deki Karaçay Topluluğu Örneği)*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Araştırma Yöntemleri Bilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya, 2008.
- Tok, Nafiz. *Kültür, Kimlik ve Siyaset*. İstanbul: Ayrıntı, 2003.
- Waters, Mary C. “The Everyday Use Surname to Determine Ethnic Ancestry.” *Qualitative Sociology* 12. 3 (April 2014): 303-324.
- Yang, Philip Q. *From Ethnic Studies: Issues and Approaches*. New York: State University of New York, 2000.
- Yayak, Aslı. *Göçmenlerin Ayrımcılık ve Kimlik Algılarının Nefret Suçları Kapsamında İncelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2015.